

Міністерство освіти та науки України
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна

Історичний факультет
Студентське наукове товариство

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ (історичні науки)

*Тези доповідей
69-ї міжнародної наукової конференції
29 квітня 2016 р.*

Харків 2016

УДК 9(063)
ББК 63я431

*Затверджено до друку рішенням Вченої Ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 28 березня 2016 року)*

Редакційна колегія:

канд. іст. наук, доцент (головний редактор)	П. В. Єремєєв
доктор іст. наук, професор	Ю. П. Волосник
канд. іст. наук, доцент	А. М. Домановський
канд. іст. наук, доцент	Д. В. Журавльов
канд. іст. наук, доцент	В. Ю. Іващенко
канд. іст. наук, доцент	Ю. А. Кісельова
канд. іст. наук, ст. викладач	С. С. Кушнар'єв
канд. іст. наук, доцент	Р. Г. Любавський
канд. іст. наук, доцент	О. Г. Павлова
докт. іст. наук, професор	Л. Ю. Посохова
канд. іст. наук, доцент	О. А. Ручинська
канд. іст. наук, доцент	В. В. Скірда
канд. іст. наук, доцент	С. Ю. Страшнюк
канд. іст. наук, доцент	О. І. Тумаков
канд. іст. наук, доцент	Д. В. Ченчик

Адреса редакційної колегії:

Україна, 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, історичний факультет
Тел.: (057) 707-52-42; факс (057) 702-03-79
E-mail: sntistfak@gmail.com; web: <http://www-history.univer.kharkov.ua/>

Каразінські читання (історичні науки): Тези доповідей 69-ї міжнародної наукової конференції (м. Харків, 29 квітня 2016 р.). – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 200 с.

ISBN 978-966-285-309-4

Тематика тез репрезентує широкий тематичний спектр проблем, які набули актуальності в сучасній історичній науці.

ISBN 978-966-285-309-4

©Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2016

Становлення та розвиток політико-дипломатичних відносин України та НАТО: 1992–1994 рр.

Прийдун Степан

Чернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
SStepanPryidun1@gmail.com

Порушення територіальної цілісності внаслідок російської агресії кардинальним чином змінили геополітичну ситуацію в Європі. Загроза ескалації чи «замороження» конфлікту актуалізували значення зовнішньополітичних чинників для відновлення територіальної цілісності України, а відтак – дослідження зовнішньої політики України в євроатлантичному контексті, зокрема відносин з НАТО.

Варто зазначити, що за період незалежності з'явилися сотні праць, присвячених європейсько-атлантичному вектору зовнішньої політики України, зокрема публікації С. Віднянського, А. Зленка, Л. І. Алексієвця, Л. Чекаленко, О. Івченка та ін.

Дезінтеграція СРСР та формування нової системи міжнародних відносин кардинальним чином змінили завдання та мету діяльності НАТО. Уже в листопаді 1991 р. в Римі лідери держав НАТО ухвалили нову стратегічну концепцію, яка враховувала революційні зміни у Східній Європі та в СРСР. Вона накреслювала новий підхід до гарантування безпеки європейських держав, заснований на діалозі, співробітництві й забезпеченні колективної обороноздатності. У Римській декларації підкреслювалось, що НАТО підтримує кроки в напрямку ринкових реформ, здійснюваних посткомуністичними країнами. Для розвитку зв'язків з державами Центрально-Східної Європи створювалась Рада північноатлантичного співробітництва (РПАС).

Для незалежної України як колишньої частини СРСР відносини з НАТО були і є надзвичайно актуальними, особливо в сфері національної безпеки, адже НАТО є найпотужнішим військово-політичним блоком, який функціонує на демократичних принципах. Більше того, зближення з НАТО є важливим механізмом інтеграції України з об'єднаною Європою.

Відносини України з НАТО беруть початок у січні 1992 р., коли представник України вперше взяв участь у засіданні Робочої групи високого рівня РПАС. У лютому 1992 р. відбувся перший візит Генерального секретаря НАТО М. Вернера в Київ. За словами А. Зленка, були узгоджені три основні напрямки співпраці України та НАТО: обмін інформацією; консультації з питань безпеки; планування заходів, пов'язаних зі спільною обороною.

Таким чином, Україна з 10 березня 1992 р. стала членом РПАС, а вже 8 червня того самого року відбувся візит Президента України Л. Кравчука в штаб-квартиру НАТО. Варто зазначити, що Л. Кравчук був першим президентом пострадянського простору, який відвідав штаб-квартиру НАТО. Проте часом започаткування регулярних, а відтак постійних контактів і співпраці України з Альянсом слід вважати 1994 р. Саме тоді розпочались консультації України з НАТО у так званому форматі «16+1» (16 на той час держав-членів Альянсу та Україна).

Важливу роль у відносинах України з НАТО відіграла зустріч глав держав-членів НАТО, яка відбулась 10–11 січня 1994 р. в Брюсселі. Саме тоді започатковано програму «Партнерство заради миру», до якої було запрошено членів РПАС та ОБСЄ. Вже 8 лютого 1994 р. А. Зленко підписав угоду про участь України в програмі «Партнерство заради миру». Варто зазначити, що Україна стала першою державою колишнього СРСР, яка приєдналась до цієї програми.

Таким чином, здобувши незалежність, Україна постала перед геополітичним вибором, від якого залежав суверенітет нашої держави. Становлення та розвиток відносин з НАТО були важливим інструментом для подальшої євроатлантичної інтеграції. Приєднання України до РПАС та участь у програмі «Партнерство заради миру» є свідченням визнання та довіри НАТО до незалежної України. Проте глибока

економічна криза в Україні, яка доповнювалась політичною, значно ускладнили подальше зближення України з НАТО. Ключова роль в цих процесах належить Росії, яка розглядала пострадянський простір як сферу своєї міждержавної інтеграції та доклала максимум зусиль для утримання України в своїй сфері впливу. Легітимізуючим чинником обмеження українського зближення з НАТО став позаблоковий статус нашої держави, який було скасовано лише після російської агресії в 2014 р.

- Сухомлин Олександр.** Повсякденні взаємини населення Війська Запорозького Низового з російськими військовими доби Нової Січі: проблеми та перспективи дослідження 129

НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

- Гуцал Денис.** Особливості агітаційно-інформаційної діяльності Директорії УНР серед сільського населення (на прикладі Летичівського, Літинського та Вінницького повітів у серпні-жовтні 1919 р.) 132
- Коваленко Олег.** Відображення збройної боротьби ОУН-УПА в фольклорі та художній літературі (1940–1960 рр.) 133
- Купчик Олег.** Історичні місця «радянської дипломатії» 1919–1923 рр. в Україні 134
- Купчик Яна.** Діяльність Київської міської думи у сфері охорони пам'яток історії, культури та архітектури (1917–1919 рр.) 135
- Леонович Юлія.** Сім'я як осередок радянського суспільства: політика регулювання сімейно-шлюбних відносин (1920–1930 рр.) 136
- Матулкін Богдан.** Видовище як чинник розвитку українського спорту в Галичині (кінець XIX століття – 1939 рік) 137
- Немченко Віктор.** Розкол у середовищі селянства як передумова більшовицької «радянзації» українського села в роки політики «воєнного комунізму» (на матеріалах Харківської губернії) 138
- Новак Олександр.** Становлення та розвиток професійного середовища пам'яткоохоронців Радянської України (1920-ті – 1930-ті роки) 139
- Прийдун Степан.** Становлення та розвиток політико-дипломатичних відносин України та НАТО: 1992–1994 рр. 141

ІСТОРІЯ ХАРКОВА: ФОРМУВАННЯ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ

- Боженко Анастасія.** «Там обыватели боятся трамвая, конки как огня»: вплив міського транспорту на повсякденний простір харків'ян на початку ХХ ст. 144
- Варавина Валерія.** Украинский архитектурный модерн в г. Харьков 145
- Дудка Андрій.** Творчий шлях архітектора О. В. Лінецького (1884–1953 рр.) 146
- Зайцев Сергій.** «Новий цирк» як явище колективного дозвілля в соціокультурному просторі Харкова в 1950–1980-х роках 147